

PROGRAM NAUCZANIA
Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I st.
Im. I. J. Paderewskiego
w Krakowie

PRZEDMIOT GŁÓWNY – GITARA

Sekcja Instrumentów Smyczkowych i Gitary
„HAPPY STRINGS”

Opracowali:
mgr R. CIBOROWSKI
mgr W. LERNER
mgr M. KUŹNIAR

Podstawa programowa kształcenia w zawodzie muzyk.
Przedmiot główny – gitara.

Na podstawie art. 46a ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016r.– Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2019r. poz. 1148,1078 i 1287) oraz Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 lipca 2023 r. stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 8 kwietnia 2019 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa artystycznego (Dz. U. poz. 717, z 2022 r. poz. 1996 oraz z 2023 r. poz. 694):

KRAKÓW 2023

SPIS TREŚCI

- 1. CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA – 3**
- 2. CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE – 5**
- 3. KRYTERIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH, WYMAGANY ROCZNY
MINIMALNY ZAKRES LITERATURY MUZYCZNEJ DLA
POSZCZEGÓLNYCH KLAS ORAZ PROGRAM EGZAMINU
PROMOCYJNEGO – 6**
  - KLASA I – 5
  - KLASA II – 7
  - KLASA III – 9
  - KLASA IV – 11
  - KLASA V – 13
  - KLASA VI – 15
  - KLASA VII – 17
  - KLASA VIII – 19
- 4. KRYTERIA OCENIANIA UCZNIA – 22**
- 5. EFEKTY KSZTAŁCENIA NA KONIEC NAUKI W SZKOLE I STOPNIA – 23**
- 6. LITERATURA GITAROWA WYKORZYSTYWANA W PROCESIE
NAUCZANIA – 24**
- 7. GRA A VISTA – 26**
- 8. CELE KSZTAŁCENIA – PODSUMOWANIE - 27**

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – wiolonczela.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – gitara.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię gitary i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory gitarowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych gitarzystów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy gitary oraz określa sposoby jej pielęgnacji; 2) wymienia sposoby strojenia gitary; 3) opisuje sposób wymiany strun.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry; 3) określa sposoby pielęgnacji paznokci; 4) dobiera właściwe akcesoria.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) realizuje oznaczenia w zakresie aplikatury obu rąk.		
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela;		

	<ul style="list-style-type: none"> 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	<ul style="list-style-type: none"> 1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	<ul style="list-style-type: none"> 1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje treść; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	<ul style="list-style-type: none"> 1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	<ul style="list-style-type: none"> 1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	<ul style="list-style-type: none"> 1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA	
<ul style="list-style-type: none"> 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie, 2. Wyposażenie sali: gitara szkolna, pulpit, lustro, metronom, krzesła o regulowanej wysokości, podnóżek i podgitarnik, szafa na gitarę, akcesoria gitarowe. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna. 	

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

- 1) Znajomość podstawowych wiadomości z historii instrumentu i umiejętność nazywania poszczególnych części gitary;
- 2) poznanie roli poszczególnych elementów instrumentu w procesie powstawania dźwięku;
- 3) znajomość zasad czyszczenia i konserwacji gitary, strun i futerału;
- 4) umiejętność samodzielnego strojenia instrumentu;
- 5) opanowanie prawidłowej postawy, właściwego trzymania gitary, prawidłowego ułożenia prawej i lewej ręki;
- 6) umiejętność właściwego sposobu siedzenia, właściwego stosowania podgitarnika, podnóżka lub poduszki;
- 7) opanowanie podstaw techniki gry z uwzględnieniem koordynacji pracy obydwu rąk;
- 8) opanowanie niezależności palcowej obydwu rąk;
- 9) gry flażoletów naturalnych i sztucznych;
- 10) uderzenia tirando i apoyando;
- 11) gry dwudźwięków, trójdzźwięków i czterodźwięków;
- 12) chwytów poprzecznych barre;
- 13) czystości intonacji;
- 14) grania w pozycjach;
- 15) realizacji arpeggio, tremolo i rasgueado;
- 16) realizacji podstawowych ozdorników;
- 17) umiejętność frazowania i operowania podstawowymi sposobami artykulacji;
- 18) zgodna z zapisem realizacja metroritmiki, agogiki i dynamiki;
- 19) interpretowanie utworu zgodnie z jego budową formalną;
- 20) znajomość notacji oraz umiejętność samodzielnego i bezbłędnego odczytania tekstu nutowego;
- 21) umiejętność prawidłowego grania a vista łatwych utworów w wolnym tempie z uwzględnieniem precyzji rytmicznej;
- 22) umiejętność samodzielnego opracowania łatwego utworu pod względem techniczno-wykonawczym (palcowanie, frazowanie, dynamika, interpretacja);
- 23) umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów;
- 24) umiejętność koncentrowania się i pokonywania tremy podczas wykonywania utworu;
- 25) posługiwanie się różnymi formami zapamiętywania;
- 26) przyswojenie podstawowych elementów obycia estradowego;
- 27) umiejętność dokonywania właściwej samooceny wykonania utworu;
- 28) umiejętność gry pod kierunkiem nauczyciela w prostych formach muzykowania zespołowego (np. unisono, gitarowe zespoły kameralne lub orkiestra gitarowa, gra z akompaniamentem);
- 29) opanowanie literatury gitarowej w następującym zakresie: etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej, utwory polifoniczne, formy cykliczne (do wyboru: sonatina, sonata, suita, wariacje), utwory kameralne (duet, trio).

KRYTERIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DLA KLASY PIERWSZEJ

Uczeń:

- rozwija zainteresowania i uzdolnienia muzyczne;
- uczestniczy jako świadomy odbiorca w życiu muzycznym szkoły i w wydarzeniach kulturalnych poza szkołą;
- zna podstawy budowy gitary klasycznej, zasady użytkowania i konserwacji instrumentu;
- przestrzega zasad dobrego wychowania;
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami – potrafi nazwać części gitary i umie obchodzić się należycie z instrumentem;
- zachowuje prawidłową postawę z instrumentem oraz nienaganny aparat obu rąk, ich niezależność oraz koordynację;
- dba o właściwy dobór akcesoriów (krzesło, ustawienie pulpitu, oświetlenie oraz wykorzystanie podnóżka, podgitarnika lub poduszki);
- zna topografię dźwięków na gryfie w I pozycji;
- potrafi kontrolować jakość wydobywanego dźwięku techniką tirando i rytm w utworach jednogłosowych;
- prawidłowo realizuje podstawowe schematy rytmiczne;
- stosuje naprzemienne palcowanie w prawej ręce zarówno w arpeggio jak i przebiegach gamowych;
- realizuje i opanowuje literaturę gitarową w wymaganym zakresie;
- pielęgnuje instrument i przestrzega zasad właściwego korzystania z instrumentu;
- orientuje się w podstawowym nazewnictwie notacji muzycznej oraz oznaczeń dla obu rąk;
- prawidłowo realizuje proste dwudźwięki;
- potrafi różnicować dynamikę z zastosowaniem: piano, mezzoforte, forte, crescendo i diminuendo;
- uczestniczy w publicznych występach jako solista lub kameralista;
- stosuje poznane zasady zachowania się na estradzie oraz kryteria doboru ubioru;
- realizuje proste założenia muzyczne, dotyczące artykulacji, dynamiki i ogólnego wyrazu artystycznego.

Sposoby realizacji celu:

- zachęcanie ucznia do uczestniczenia jako słuchacz w koncertach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży;
- realizowanie wskazówek nauczyciela dotyczących zasad dobrego wychowania oraz kulturalnego zachowania się w miejscach publicznych (sale koncertowe, teatry);
- dobranie odpowiedniej wielkości gitary, podnóżka lub podgitarnika;
- zabawy ruchowe dla obu rąk przygotowujące do prawidłowej postawy (prawidłowego ułożenia aparatu do gry na instrumencie oraz stymulujące bodźce pomagające napinać i rozluźniać partie mięśni odpowiedzialnych za pracę rąk w czasie gry) wg metody zaproponowanej przez Scotta Tennanta w „Pumping Nylon”;
- zabawy wyrabiające koncentrację i skupienie czyli „trafianie” we wskazany przez nauczyciela punkt na instrumencie utrwalające jednocześnie nazewnictwo części instrumentu;

- zabawy rytmiczne w „stukanie” palcami obu rąk wyrabiające koordynację i przygotowujące do akcji palców na strunach;
- ćwiczenia na pustych strunach tirando wraz z kontrolą jakości dźwięku najpierw pojedynczymi palcami, później naprzemiennie w różnych kombinacjach na jednej strunie, później na dwóch, trzech i czterech - przygotowanie do arpeggio;
- granie akompaniamentu rytmicznego na pustych strunach do melodii wykonywanych przez nauczyciela (opracowania T. Stachak i R. Ciborowskiego);
- studia „nieme” wg A. Krauzowicza dla lewej ręki;
- zapoznanie z topografią dźwięków na gryfie w I pozycji (ćwiczenia i proste melodie opr. T. Stachak i R. Ciborowskiego);
- nauka śpiewania z pamięci prostych piosenek, granych później na instrumencie ze słuchu i z nut;
- ćwiczenia - wprawki dla lewej ręki, stopniowanie trudności, różnicowanie układów palcowych;
- ćwiczenia usprawniające synchronizację rąk (ćwiczenie gam, etiud, wprawek);
- praca nad precyzją rytmiczną (klaskanie tematów rytmicznych z głośnym liczeniem, ćwiczenie z metronomem);
- ćwiczenia rozwijające technikę dwudźwiękową i akordową (stopniowanie trudności – zaczynamy od interwałów, w których jeden dźwięk jest pustą struną);
- kształcenie świadomej kontroli aparatu gry (ćwiczenie przed lustrem oraz analiza swoich nagrań video z występów);
- poinstruowanie ucznia przez nauczyciela odnośnie sposobu zachowania się na estradzie oraz ubioru;
- wdrażanie od początku różnych technik zapamiętywania utworów.

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy I:

- ćwiczenia lub utwory na każdej strunie na znajomość nazw nut i położenia dźwięków na gryfie w I pozycji;
- gamy durowe: C-dur, G-dur oraz mollowe: a-moll, e-moll przez jedną oktawę;
- ćwiczenia lub utwory na realizację prostych grup rytmicznych: całe nuty, półnuty, ćwierćnuty, ósemki, szesnastki;
- ćwiczenia lub utwory na artykulację tirando i proste arpeggio z wykorzystaniem pustych strun;
- ćwiczenie lub miniatura na tłumienie pauz;
- ćwiczenia lub utwory do wykonania w duecie z nauczycielem;
- ćwiczenie lub miniatura z zastosowaniem dwugłosowości (dwudźwięki).

Program audycji promującej do drugiej klasy:

- etiuda, ćwiczenie lub utwór o charakterze technicznym na jeden z problemów;
- miniatura o charakterze melodycznym.

KRYTERIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DLA KLASY DRUGIEJ

Uczeń spełnia wymagania dla klasy pierwszej, a ponadto:

- rozwija zainteresowania i uzdolnienia muzyczne;
- uczestniczy jako świadomy odbiorca w życiu muzycznym szkoły i w wydarzeniach kulturalnych poza szkołą;
- zna zasady użytkowania, strojenia, wymiany strun i konserwacji instrumentu;
- przestrzega zasad dobrego wychowania;
- odróżnia i nazywa podstawowe gatunki muzyczne;
- zna podstawowe fakty z historii gitary;
- posługuje się metronomem i tunerem lub kamertonem;
- prawidłowo realizuje proste dwudźwięki i trójdźwięki;
- opanował ćwiczenia ruchowe przygotowujące do zmiany pozycji;
- zna topografię dźwięków na gryfie do V pozycji;
- umiejętnie stosuje zasady frazowania oraz środki artykulacyjne w grze legato, portato, staccato;
- posiada umiejętność wydobycia pojedynczego legata lewej ręki;
- prawidłowo realizuje rytm z rozróżnieniem różnych grup rytmicznych (rytm punktowany, triole), pauz i zasad prawidłowego akcentowania;
- wykonuje coraz bardziej skomplikowane schematy arpeggio;
- potrafi podkreślić linię melodyczną stosując uderzenie apoyando;
- prawidłowo realizuje chwyt z małym barre;
- pracując nad nowym materiałem potrafi z pomocą nauczyciela zastosować zdobytą wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów;
- realizuje i opanowuje literaturę gitarową w wymaganym zakresie;
- wykazuje prawidłową znajomość podziału wartości rytmicznych w zakresie od całej nuty do szesnastki z uwzględnieniem precyzji rytmicznej;
- potrafi różnicować dynamikę z zastosowaniem: pianissimo, piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, fortissimo, crescendo i diminuendo;
- potrafi realizować dwudźwiękowe pochody tercjowe w wolnym tempie;
- realizuje proste założenia muzyczne, dotyczące artykulacji, dynamiki i ogólnego wyrazu artystycznego;
- uczestniczy w publicznych występach jako solista, kameralista lub akompaniator;
- jest otwarty i wrażliwy na potrzeby innych osób;
- poznaje dostosowane do własnych potrzeb techniki zapamiętywania utworów;
- zdobywa praktykę estradową;
- realizuje na estradzie założenia muzyczne (artykulację, dynamikę, dba o jakość i estetykę dźwięku oraz ogólny wyraz artystyczny);

Sposoby realizacji celu:

- uczeń uczestniczy jako słuchacz w koncertach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży;
- bierze udział w organizowanych przez szkołę warsztatach muzycznych, lekcjach otwartych, skierowanych do odpowiedniej grupy wiekowej;
- realizuje wskazówki nauczyciela dotyczące zasad dobrego wychowania oraz kulturalnego zachowania się w miejscach publicznych (sale koncertowe, teatry);

- ćwiczenia - wprawki dla lewej ręki, stopniowanie trudności, różnicowanie układów palcowych;
- ćwiczenia usprawniające synchronizację rąk (ćwiczenie gam, etiud, wprawek);
- ćwiczenia usprawniające zmianę pozycji (granie gam, etiud, ćwiczeń);
- ćwiczenia rozwijające biegłość palcową (granie gam, etiud, łatwych utworów biegłościowych oraz innych ćwiczeń);
- praca nad precyzją rytmiczną (ćwiczenie z metronomem),
- ćwiczenia rozwijające technikę dwudźwiękową i akordową;
- kształcenie świadomej kontroli aparatu gry (ćwiczenie przed lustrem oraz analiza swoich nagrań video z występów);
- uczeń jest poinstruowany przez nauczyciela odnośnie sposobu zachowania się na estradzie oraz ubioru;
- na próbach poprzedzających właściwy występ nauczyciel omawia z uczniem stopień zrealizowania przez niego założeń muzycznych i udziela wskazówek do dalszej pracy;
- poprzez nagrywanie występów dokonuje analizy zachowania się na estradzie oraz ocenia stopień zrealizowania celów artystycznych;
- wspólnie z uczniem definiowane są najefektywniejsze w jego przypadku techniki zapamiętywania utworów.

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy II:

- gamy przez jedną i dwie oktawy;
- etiudy lub ćwiczenia na technikę arpeggio;
- ćwiczenia lub utwory na zastosowanie legato lewej ręki;
- ćwiczenie lub utwór na zastosowanie trójdźwięku w I pozycji;
- ćwiczenie lub miniatura z zastosowaniem chwytu małe barre;
- utwór z zastosowaniem zmian pozycji.

Program przesłuchania śródrocznego:

- etiuda, ćwiczenie lub utwór o charakterze technicznym na jeden z problemów;
- 2 utwory dowolne (w tym jeden może być wykonany w zespole z nauczycielem lub innym uczniem).

Program egzaminu promocyjnego:

- etiuda, ćwiczenie lub utwór o charakterze technicznym na jeden z problemów;
- 2 utwory dowolne w tym jeden o charakterze melodycznym (jeden może być wykonany w zespole z nauczycielem lub innym uczniem).

KRYTERIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DLA KLASY TRZECIEJ

Uczeń spełnia wymagania dla klasy drugiej, a ponadto:

- świadomie korzysta z nagrań muzycznych i ze źródeł informacji;
- zna historię gitary i muzyki gitarowej w zakresie podstawowym;
- poznaje literaturę gitarową z różnych epok;
- uczestniczy w różnych formach muzykowania zespołowego;
- stosuje prawidłową aplikaturę i technikę prawej ręki przy wydobyciu arpeggio;
- prawidłowo realizuje coraz bardziej skomplikowane chwytów z małym barre;
- pracując nad nowym materiałem potrafi zastosować zdobytą wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów;
- realizuje i opanowuje literaturę gitarową w wymaganym zakresie;
- potrafi samodzielnie nastroić instrument;
- zna topografię dźwięków na gryfie do IX progu na wszystkich strunach;
- prawidłowo realizuje nieregularne grupy rytmiczne: triole oraz akcenty w rytmach z zastosowaniem synkopy;
- potrafi samodzielnie różnicować dynamikę z zastosowaniem: pianissimo, piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, fortissimo, crescendo i diminuendo;
- stosuje naprzemienne palcowanie w prawej ręce zarówno w arpeggio jak i przebiegach gamowych;
- rozróżnia umiejętne zastosowanie technik prawej ręki: tirando i apoyando;
- potrafi realizować dwudźwiękowe pochody tercjowe;
- prawidłowo i czysto realizuje wielodźwięki;
- prawidłowo realizuje zmiany chwytów z zastosowaniem barre;
- czytelnie wykonuje proste ozdobniki: przednutki długie, krótkie, mordent;
- potrafi czysto wydobywać flażolety naturalne;
- posiada umiejętność stosowania prostych technik perkusyjnych: golpe, rasgueado, strumming;
- realizuje i opanowuje literaturę gitarową w wymaganym zakresie;
- uczestniczy w publicznych występach jako solista, kameralista lub akompaniator;
- jest otwarty i wrażliwy na potrzeby innych osób;
- opanował sposoby koncentracji w trakcie występu;
- poznał i stosuje różne techniki zapamiętywania utworów;
- współpracuje z kolegami w zespole;
- zdobył praktykę estradową;
- realizuje na estradzie założenia muzyczne (artykulację, dynamikę, dba o jakość i estetykę dźwięku oraz ogólny wyraz artystyczny);
- dokonuje krytycznej oceny swojej prezentacji;
- poszerza swoją wiedzę, m. in. słuchając nagrań, a także korzystając z technologii informacyjnej i komunikacyjnej;
- uczestniczy w audycjach, koncertach, wystawach i innych wydarzeniach kulturalnych;
- aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska jako wykonawca;

Sposoby realizacji celu:

- uczeń uczestniczy jako słuchacz w koncertach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży;
- bierze udział w organizowanych przez szkołę warsztatach muzycznych, lekcjach

- otwartych, skierowanych do odpowiedniej grupy wiekowej;
- słucha wskazanych przez nauczyciela nagrań (np. serwis Youtube, Spotify etc.) w celu kształcenia umiejętności rozróżniania podstawowych gatunków muzycznych (odróżnia muzykę ludową od klasycznej czy rozrywkowej);
- formułuje wypowiedzi na temat wysłuchanych utworów muzycznych;
- realizuje wskazówki nauczyciela dotyczące zasad dobrego wychowania oraz kulturalnego zachowania się w miejscach publicznych (sale koncertowe, teatry);
- wykonuje utwory przeznaczone dla dwóch lub więcej wykonawców;
- ćwiczenia - wprawki dla lewej ręki, stopniowanie trudności, różnicowanie układów palcowych;
- ćwiczenia usprawniające synchronizację rąk (ćwiczenie gam, etiud, wprawek);
- ćwiczenia usprawniające zmianę pozycji (granie gam, etiud, ćwiczeń);
- ćwiczenia rozwijające biegłość palców (granie gam, etiud, utworów biegłościowych oraz innych ćwiczeń);
- praca nad precyzją rytmiczną (klaskanie tematów rytmicznych z głośnym liczeniem, ćwiczenie z metronomem);
- ćwiczenia rozwijające technikę akordową;
- granie tematów z wariacjami jako formy rozwijającej różnorodną artykulację, np. wariacje do znanych melodii ludowych, klasycznych arii operowych, tematów z gier i filmów dla dzieci oraz popularnych piosenek opr. przez A. Vinitskiego, R. Ciborowskiego, F. Carulliego, M. Carcassiego i innych;
- rozwijanie umiejętności czytania *a vista*, wytyczenie kierunku pracy w domu;
- samodzielne czytanie łatwych utworów w domu;
- kształcenie świadomej kontroli aparatu gry (ćwiczenie przed lustrem oraz analiza swoich nagrań video z występów);
- na próbach poprzedzających właściwy występ nauczyciel omawia z uczniem stopień zrealizowania przez niego założeń muzycznych i udziela wskazówek do dalszej pracy;
- poprzez wspólne próby kształtowana jest umiejętność współpracy pomiędzy członkami zespołu.

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy III:

- gamy przez 2 oktawy (przynajmniej dwoma sposobami);
- 6 etiud, ćwiczeń lub miniatur na różne problemy techniczne;
- prosta sonatina, rondo lub forma wariacyjna;
- utwór muzyki dawnej;
- utwór muzyki współczesnej.

Program przesłuchania śródrocznego:

- gama przez 2 oktawy do 3 znaków (dwoma sposobami);
  - etiuda, preludium lub kaprys na problem techniczny;
  - utwór klasyczny lub muzyki dawnej;
  - utwór dowolny.
- (Jeden z utworów może być wykonany w zespole z nauczycielem lub innym uczniem).

Program egzaminu promocyjnego:

- etiuda, preludium lub kaprys na problem techniczny;
- rondo, sonatina lub wariacje;
- miniatura.

(Jeden z utworów może być wykonany w zespole z nauczycielem lub innym uczniem).

KRYTERIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DLA KLASY CZWARTEJ

Uczeń spełnia wymagania dla klasy trzeciej, a ponadto:

- odróżnia i nazywa podstawowe gatunki muzyczne;
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami – potrafi nazwać części gitary i umie obchodzić się należycie z instrumentem;
- rozróżnia rodzaje gitar;
- rozróżnia literaturę gitarową z różnych epok;
- uczestniczy w różnych formach muzykowania zespołowego;
- zna topografię dźwięków na gryfie do XII progu na wszystkich strunach;
- umiejętnie i świadomie stosuje zasady frazowania oraz środki artykulacyjne w grze legato, portato, staccato;
- wydobywa głośno i czytelnie dźwięki stosując technikę legato lewej ręki pojedyncze i w ozdobnikach;
- potrafi prowadzić niezależnie głosy w prostych formach polifonicznych;
- potrafi realizować dwudźwiękowe pochody tercjowe i sekstowe w wolnym tempie;
- czysto realizuje chwyt z rozszerzonym układem lewej ręki;
- realizuje i opanowuje literaturę gitarową w wymaganym zakresie;
- uczestniczy w publicznych występach jako solista, kameralista lub akompaniator;
- jest otwarty i wrażliwy na potrzeby innych osób;
- współpracuje z kolegami w zespole;
- realizuje na estradzie założenia muzyczne (artykulację, dynamikę, dba o jakość i estetykę dźwięku oraz ogólny wyraz artystyczny);
- dokonuje krytycznej oceny swojej prezentacji;
- poszerza swoją wiedzę, m. in. słuchając nagrań, a także korzystając z technologii informacyjnej i komunikacyjnej;
- uczestniczy w audycjach, koncertach, wystawach i innych wydarzeniach kulturalnych;
- aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska jako wykonawca.

Sposoby realizacji celu:

- uczeń uczestniczy jako słuchacz w koncertach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży;
- bierze udział w organizowanych przez szkołę warsztatach muzycznych, lekcjach otwartych, skierowanych do odpowiedniej grupy wiekowej;
- słucha wskazanych przez nauczyciela nagrań (np. serwis Youtube, Spotify etc.) w celu kształcenia umiejętności rozróżniania podstawowych stylów muzycznych (odróżnia muzykę z poszczególnych epok historycznych);

- prowadzi dyskusje na temat wysłuchanych (obejrzanych) koncertów, przedstawień, bądź innych imprez muzycznych;
- realizuje wskazówki nauczyciela dotyczące zasad dobrego wychowania oraz kulturalnego zachowania się w miejscach publicznych (sale koncertowe, teatry);
- wykonuje utwory przeznaczone dla dwóch lub więcej wykonawców;
- ćwiczenia - wprawki dla lewej ręki, stopniowanie trudności, różnicowanie układów palcowych;
- ćwiczenia usprawniające synchronizację rąk (ćwiczenie gam, etiud, wprawek);
- ćwiczenia usprawniające zmianę pozycji (granie gam, etiud, ćwiczeń);
- ćwiczenia rozwijające biegłość palców (granie gam, etiud, utworów biegłościowych oraz innych ćwiczeń);
- praca nad precyzją rytmiczną (ćwiczenie z metronomem);
- granie części suity jako formy rozwijającej wrażliwość na różnorodność charakterów w utworze;
- dalsze rozwijanie umiejętności czytania *a vista*, podniesienie jakości samodzielnie podejmowanych działań;
- rozwijanie świadomej kontroli aparatu gry (kierowanie uwagi do odpowiednich części ciała, analiza swoich nagrań video z występów);
- na próbach poprzedzających właściwy występ nauczyciel omawia z uczniem stopień zrealizowania przez niego założeń muzycznych i udziela wskazówek do dalszej pracy;
- poprzez nagrywanie występów dokonuje analizy zachowania się na estradzie, problemów techniki wykonawczej, oraz ocenia stopień zrealizowania celów artystycznych;
- poprzez wspólne próby kształtowana jest umiejętność współpracy pomiędzy członkami zespołu.

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy IV:

- gamy przez dwie i trzy oktawy ze zmianą pozycji (przynajmniej dwoma sposobami);
- dwudźwięki: tercje;
- 6 etiud, kaprysów, wprawek lub miniatur na różne problemy techniczne;
- prosty utwór polifoniczny;
- dwie części utworu cyklicznego o zróżnicowanym charakterze;
- miniatura.

Program przesłuchania śródrocznego:

- gama przez 2 lub 3 oktawy do 4 znaków, tercje (po 2 sposoby);
- etiuda, preludium lub kaprys na problem techniczny;
- utwór klasyczny lub muzyki dawnej;
- utwór dowolny.

(Jeden z utworów może być wykonany w zespole z nauczycielem lub innym uczniem).

Program egzaminu promocyjnego:

- etiuda, preludium lub kaprys na problem techniczny;
- rondo, sonatina, wariacje lub 2 części suity;
- miniatura.

KRYTERIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DLA KLASY PIĄTEJ

Uczeń spełnia wymagania dla klasy czwartej, a ponadto:

- świadomie i samodzielnie korzysta z nagrań muzycznych i innych źródeł informacji;
- uczestniczy w różnych formach muzykowania zespołowego;
- zna topografię dźwięków na gryfie do XIV progu na wszystkich strunach;
- prawidłowo realizuje taneczne grupy rytmiczne: tango, samba, bossa;
- potrafi świadomie stosować rubato w utworze;
- potrafi zastosować wibrację na pojedynczym dźwięku;
- potrafi realizować dwudźwiękowe pochody tercjowe, sekstowe i oktawowo w wolnym tempie;
- czytelnie wykonuje tryle i obiegniki;
- potrafi czysto wydobywać flażolety sztuczne;
- uczestniczy w publicznych występach jako solista, kameralista lub akompaniator;
- jest otwarty i wrażliwy na potrzeby innych osób;
- współpracuje z kolegami w zespole;
- realizuje na estradzie założenia interpretacyjne;
- dokonuje krytycznej oceny swojej prezentacji;
- poszerza swoją wiedzę, m. in. słuchając nagrań, a także korzystając z technologii informacyjnej i komunikacyjnej;
- uczestniczy w audycjach, koncertach, wystawach i innych wydarzeniach kulturalnych;
- aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska jako wykonawca.

Sposoby realizacji celu:

- uczeń uczestniczy jako słuchacz w koncertach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży;
- bierze udział w organizowanych przez szkołę warsztatach muzycznych, lekcjach otwartych, skierowanych do odpowiedniej grupy wiekowej;
- słucha wskazanych przez nauczyciela i znalezionych przez siebie nagrań (np. serwis Youtube, Spotify etc.) w celu poszerzenia kontekstu do wykonywanych utworów;
- formułuje wypowiedzi na temat wysłuchanych utworów muzycznych;
- prowadzi dyskusje na temat wysłuchanych (obejrzanych) koncertów, przedstawień bądź innych imprez muzycznych;
- wykonuje utwory przeznaczone dla dwóch lub więcej wykonawców;
- ćwiczenia - wprawki dla lewej ręki, stopniowanie trudności, różnicowanie układów palcowych;
- ćwiczenia usprawniające synchronizację rąk (ćwiczenie gam, etiud, wprawek);
- ćwiczenia usprawniające zmianę pozycji (granie gam, etiud, ćwiczeń);
- ćwiczenia rozwijające biegłość palcową (granie gam, etiud, utworów biegłościowych oraz innych ćwiczeń);
- praca nad precyzją rytmiczną (ćwiczenie z metronomem);
- ćwiczenia rozwijające technikę akordową;
- rozwijanie umiejętności czytania *a vista*;
- kształcenie świadomej kontroli aparatu gry (analiza swoich nagrań video z występów);
- na próbach poprzedzających właściwy występ nauczyciel omawia z uczniem stopień zrealizowania przez niego założeń muzycznych i udziela wskazówek do dalszej pracy;

- poprzez nagrywanie występów dokonuje analizy zachowania się na estradzie, problemów techniki wykonawczej oraz ocenia stopień zrealizowania celów artystycznych;
- poprzez wspólne próby kształtowana jest umiejętność współpracy pomiędzy członkami zespołu.

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy V:

- gamy i interwały: tercje i seksty;
- 6 etiud, kaprysów, wprawek lub miniatur na różne problemy techniczne;
- utwory kameralne;
- utwór cykliczny jak suita, sonata, koncert lub wariacje;
- miniatura współczesna;
- utwór muzyki dawnej.

Program przesłuchania śródrocznego:

- gama przez 3 oktawy, tercje, seksty (po 2 sposoby);
- etiuda, preludium lub kaprys na problem techniczny;
- utwór klasyczny lub muzyki dawnej;
- utwór dowolny.

(Jeden z utworów może być wykonany w zespole z nauczycielem lub innym uczniem).

Program egzaminu promocyjnego:

- utwór na problem techniczny do wyboru: etiuda, kaprys, preludium;
- 2 części suity lub partity lub 1 część sonaty, koncertu lub wariacje;
- miniatura.

KRYTERIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DLA KLASY SZÓSTEJ

Uczeń spełnia wymagania dla klasy piątej, a ponadto:

- zachowuje prawidłową postawę z instrumentem oraz nienaganny aparat obu rąk i ich niezależność;
- zna topografię dźwięków do XIX progu na strunach wiolinowych;
- poprawnie odczytuje *a` vista* prosty utwór solowy lub kameralny w wolnym tempie;
- samodzielnie odczytuje zapis nutowy i analizuje własną grę pod kątem realizacji wskazówek nauczyciela, interpretacji i poprawności technicznej;
- prawidłowo realizuje nieregularne grupy rytmiczne: triole, sekstole oraz akcenty w rytmach latynoamerykańskich z zastosowaniem synkopy, a także puls utworów w stylu swing lub blues;
- potrafi różnicować utwory w zakresie: dynamiki, frazowania, agogiki i ogólnej interpretacji dzieła muzycznego zgodnie z zapisem nutowym;
- umiejętnie stosuje środki artykulacyjne w grze legato, non legato, portato, staccato;
- stosuje naprzemienne palcowanie w prawej ręce zarówno w arpeggio jak i przebiegach gamowych;
- wydobywa głośno i czytelnie dźwięki stosując technikę legato lewej ręki;
- potrafi prowadzić niezależnie głosy w formach polifonicznych;
- potrafi realizować poprawnie w wolnym tempie technikę tremolo;
- prawidłowo i czysto realizuje wielodźwięki;
- prawidłowo realizuje zmiany chwytów z zastosowaniem barre;
- czysto zmienia pozycje z zastosowaniem techniki glissando i skokowo;
- czytelnie wykonuje ozdobniki: przednutki pojedyncze i podwójne, mordent, tryl, toczek;
- potrafi zastosować proste zmiany agogiczne: *accelerando*, *allargando*, *ritenuto*, *rallentando*, *rubato* w miniaturze romantycznej po współczesną;
- samodzielnie opracowuje łatwe utwory pod względem techniczno-wykonawczym (aplikatura, frazowanie, dynamika, interpretacja);
- wykorzystuje wiedzę z zakresu przedmiotów ogólnomuzycznych do zrozumienia i wykonywania utworów gitarowych;
- realizuje różne formy muzykowania zespołowego (np. zespoły gitarowe, akompaniament lub zespoły kameralne z udziałem innych instrumentów);
- wykonuje utwory z różnych epok (od renesansu do muzyki współczesnej) i gatunków: miniatury instrumentalne, formy cykliczne w całości lub wybrane części;
- wykonuje gamę C-dur oraz gamy krzyżkowe do czterech znaków – jednogłosowo, w tercjach i sekstach;
- zna podstawowe akordy durowe i molowe w wyżej wymienionych tonacjach,
- z pomocą nauczyciela planuje swoją pracę domową;
- nie ma problemów z opanowaniem pamięciowym zadanego utworu;
- biegle posługuje się techniką gamową w pochodach pojedynczych i dwudźwiękami;
- uczestniczy w publicznych występach jako solista, kameralista lub akompaniator;
- jest otwarty i wrażliwy na potrzeby innych osób;
- opanował sposoby koncentracji w trakcie występu;
- poznał i stosuje różne techniki zapamiętywania utworów;
- współpracuje z kolegami w zespole;
- zdobył praktykę estradową;
- dokonuje krytycznej oceny swojej prezentacji;

- poszerza swoją wiedzę, m. in. słuchając nagrań, a także korzystając z technologii informacyjnej i komunikacyjnej;
- uczestniczy w audycjach, koncertach, wystawach i innych wydarzeniach kulturalnych;
- aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska jako wykonawca.

Sposoby realizacji celu:

- uczeń uczestniczy jako słuchacz w koncertach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży;
- bierze udział w organizowanych przez szkołę warsztatach muzycznych, lekcjach otwartych, skierowanych do odpowiedniej grupy wiekowej;
- słucha wskazanych przez nauczyciela i znalezionych przez siebie nagrań (np. serwis Youtube, Spotify etc.) w celu kształcenia umiejętności rozróżniania gatunków i stylów muzycznych;
- prowadzi dyskusje na temat wysłuchanych (obejrzanych) koncertów, przedstawień bądź innych imprez muzycznych;
- wykonuje utwory przeznaczone dla dwóch lub więcej wykonawców;
- ćwiczenia - wprawki dla lewej ręki, stopniowanie trudności, różnicowanie układów palcowych;
- ćwiczenia usprawniające synchronizację rąk (ćwiczenie gam, etiud, wprawek);
- ćwiczenia usprawniające zmianę pozycji (granie gam, etiud, ćwiczeń);
- ćwiczenia rozwijające biegłość palcową (granie gam, etiud, utworów biegłościowych oraz innych ćwiczeń);
- praca nad precyzją rytmiczną (ćwiczenie z metronomem);
- ćwiczenia rozwijające technikę akordową;
- na próbach poprzedzających właściwy występ nauczyciel omawia z uczniem stopień zrealizowania przez niego założeń muzycznych i udziela wskazówek do dalszej pracy,
- poprzez nagrywanie występów dokonuje analizy zachowania się na estradzie, problemów techniki wykonawczej, oraz ocenia stopień zrealizowania celów artystycznych;
- poprzez wspólne próby kształtowana jest umiejętność współpracy pomiędzy członkami zespołu.

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy VI:

- gamy i interwały: tercje, seksty i oktawy;
- 6 etiud, kaprysów, wprawek lub miniatur na różne problemy techniczne;
- utwory kameralne;
- cały utwór cykliczny – suita, sonata, koncert lub wariacje;
- miniatura współczesna;
- utwór muzyki dawnej.

Program przesłuchania śródrocznego:

- gama przez 3 oktawy, tercje, seksty, oktawy (po 2 sposoby);
- etiuda, preludium lub kaprys na problem techniczny;
- utwór klasyczny lub muzyki dawnej;
- utwór dowolny.

Program egzaminu promocyjnego:

- utwór na problem techniczny do wyboru: etiuda, kaprys, preludium;
- 2 części suity lub partity lub 1 część sonaty, koncertu lub wariacje;
- utwór dowolny: miniatura klasyczna, romantyczna lub współczesna (może to być utwór kameralny).

KRYTERIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DLA KLASY SIÓDMEJ

Uczeń spełnia wymagania dla klasy szóstej, a ponadto:

- opanował umiejętność swobodnej gry powyżej XII pozycji;
- potrafi umiejętnie zastosować środki wyrazowe charakterystyczne dla danego stylu muzycznego i formy muzycznej;
- prawidłowo realizuje uderzenia techniką rasqueado;
- biegle posługuje się techniką gamową w pochodach pojedynczych i dwudźwiękami;
- sprawnie posługuje się techniką dwudźwiękową w pochodach oktaawowych i decymowych;
- potrafi realizować szybkie tremolo;
- gra swobodnie zmiany akordowe z zastosowaniem barre;
- potrafi samodzielnie różnicować środki brzmieniowe wykorzystując artykulację sul ponticello, sul tasto;
- pracując nad nowym materiałem potrafi zastosować zdobytą wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów;
- wykonuje opracowane samodzielnie utwory dowolne oraz etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych;
- w muzyce kameralnej potrafi wchodzić w interakcję z innymi instrumentalistami dostosowując szybko swoją partię do brzmienia całego zespołu;
- jego grę cechuje nienaganność od strony technicznej, wrażliwość na dźwięk i muzykalność;
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami – potrafi nazwać części gitary i umie obchodzić się należycie z instrumentem;
- wykazuje prawidłową znajomość podziału wartości rytmicznych w zakresie od całej nuty do trzydziestodwójki z uwzględnieniem precyzji rytmicznej;
- wykonuje gamy powyżej czterech znaków – jednogłosowo, w tercjach, sekstach i oktaawach;
- sprawnie posługuje się techniką dwudźwiękową w pochodach oktaawowych;
- potrafi umiejętnie zastosować środki wyrazowe charakterystyczne dla danego stylu muzycznego i formy muzycznej;
- w muzyce kameralnej potrafi wchodzić w interakcję z innymi instrumentalistami dostosowując szybko swoją partię do brzmienia całego zespołu;
- jego grę cechuje nienaganność od strony technicznej, wrażliwość na dźwięk i muzykalność;
- uczestniczy w audycjach, koncertach, wystawach i innych wydarzeniach kulturalnych;
- aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska jako wykonawca.

Sposoby realizacji celu :

- ćwiczenia - wprawki dla lewej ręki, stopniowanie trudności, różnicowanie układów palcowych;
- ćwiczenia usprawniające synchronizację rąk (ćwiczenie gam, etiud, wprawek);
- ćwiczenia usprawniające zmianę pozycji (granie gam, etiud, ćwiczeń);
- ćwiczenia rozwijające biegłość palcową (granie gam, etiud, utworów biegłościowych oraz innych ćwiczeń);
- ćwiczenia rozwijające technikę tremolo;
- rozwijanie umiejętności czytania *a vista*;
- samodzielne czytanie utworów w domu.

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy VII:

- gamy i interwały powyżej czterech znaków;
- 6 etiud, kaprysów, wprawek lub miniatur na różne problemy techniczne;
- utwory kameralne;
- cały utwór cykliczny – suita, sonata, koncert lub wariacje;
- miniatura współczesna;
- utwór muzyki dawnej.

Program przesłuchania śródrocznego:

- gama przez 3 oktawy, tercje, seksty oktawy i decymy (po 2 sposoby);
- etiuda, preludium lub kaprys na problem techniczny;
- dwa utwory lub dwie części formy cyklicznej zróżnicowane pod względem formalnym i stylistycznym lub forma wariacyjna.

Program egzaminu promocyjnego:

- utwór muzyki dawnej;
- wariacje lub 2 części suity lub 1 część sonaty lub koncertu;
- utwór o charakterze technicznym;
- utwór dowolny: miniatura klasyczna, romantyczna lub współczesna (może to być utwór kameralny).

KRYTERIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DLA KLASY ÓSMEJ

Uczeń spełnia wymagania dla klasy siódmej, a ponadto:

- opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony w wymaganiach edukacyjnych dla szkoły muzycznej I stopnia;
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami;
- nie ma problemów z opanowaniem pamięciowym zadanego utworu;
- opanował umiejętność swobodnej gry powyżej XII pozycji i znajomość topografii dźwięków na całym gryfie;
- biegle posługuje się techniką gamową w pochodach pojedynczych i dwudźwiękami;
- wykonuje gamy powyżej czterech znaków – jednogłosowo, w tercjach, sekstach, oktawach i decymach;
- sprawnie posługuje się techniką dwudźwiękową w pochodach oktawowych i decymowych;
- potrafi umiejętnie zastosować środki wyrazowe charakterystyczne dla danego stylu muzycznego i formy muzycznej;
- potrafi samodzielnie różnicować środki brzmieniowe i agogiczne;
- pracując nad nowym materiałem potrafi zastosować zdobytą wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów;
- wykonuje opracowane samodzielnie utwory dowolne oraz etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych;
- w muzyce kameralnej potrafi wchodzić w interakcję z innymi instrumentalistami dostosowując szybko swoją partię do brzmienia całego zespołu;
- jego grę cechuje nienaganność od strony technicznej, wrażliwość na dźwięk i muzykalność;
- uczestniczy w publicznych występach jako solista, kameralista lub akompaniator;
- jest otwarty i wrażliwy na potrzeby innych osób;
- opanował sposoby koncentracji w trakcie występu;
- poznał i stosuje różne techniki zapamiętywania utworów;
- współpracuje z kolegami w zespole;
- zdobył praktykę estradową;
- realizuje na estradzie założenia interpretacyjne;
- dokonuje samodzielnie krytycznej oceny swojej prezentacji;
- poszerza swoją wiedzę, m. in. słuchając nagrań, a także korzystając z technologii informacyjnej i komunikacyjnej;
- uczestniczy w audycjach, koncertach, wystawach i innych wydarzeniach kulturalnych;
- aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska jako wykonawca.

Sposoby realizacji celu :

- ćwiczenia - wprawki dla lewej ręki, stopniowanie trudności, różnicowanie układów palcowych;
- ćwiczenia usprawniające synchronizację rąk (ćwiczenie gam, etiud, wprawek);
- ćwiczenia usprawniające zmianę pozycji (granie gam, etiud, ćwiczeń);
- ćwiczenia rozwijające biegłość palcową (granie gam, etiud, utworów biegłościowych oraz innych ćwiczeń);

- praca nad precyzją rytmiczną (ćwiczenie z metronomem);
- ćwiczenia rozwijające technikę dwudźwiękową i akordową;
- rozwijanie umiejętności czytania *a vista*, wytyczenie kierunku pracy w domu, podniesienie jakości samodzielnie podejmowanych działań;
- samodzielne czytanie utworów w domu.

Wymagany roczny minimalny zakres literatury muzycznej dla klasy VIII:

- gamy i interwały: tercje, seksty, oktawy i decymy;
- 6 etiud, kaprysów, wprawek lub miniatur na różne problemy techniczne;
- utwory kameralne;
- cały utwór cykliczny – suita, sonata, koncert lub wariacje;
- miniatura współczesna;
- utwór muzyki dawnej.

Program przesłuchania śródrocznego:

- gama przez 3 oktawy, tercje, seksty oktawy i decymy (po 2 sposoby);
- etiuda, preludium lub kaprys na problem techniczny;
- dwa utwory lub dwie części formy cyklicznej zróżnicowane pod względem formalnym i stylistycznym lub forma wariacyjna.

Program egzaminu dyplomowego:

- utwór muzyki dawnej;
- utwór cykliczny (wariacje/przynajmniej dwie części suity/przynajmniej jedna część sonaty lub koncertu);
- utwór o charakterze technicznym;
- utwór dowolny: miniatura klasyczna, romantyczna lub współczesna (może to być utwór kameralny).

KRYTERIA OCENIANIA UCZNIĄ

Cele oceniania wewnątrzszkolnego:

- Poinformowanie ucznia o jego osiągnięciach edukacyjnych.
- Dostarczenie nauczycielom i rodzicom informacji o uzdolnieniach i postępach ucznia.
- Motywowanie ucznia do dalszej pracy i doskonalenia się.
- Lepsza organizacja pracy nauczyciela i dobór odpowiednich metod dydaktyczno-wychowawczych.
- Osiągnięcia ucznia, jego wiadomości i umiejętności wynikające z wymagań podstawy programowej oceniane są w drodze występów publicznych, przesłuchań śródrocznych, przesłuchań technicznych, praktycznych, egzaminów promocyjnych i końcowych.

Kryteria podlegające ocenie:

- intonacja
- wrażliwość na jakość dźwięku
- muzykalność
- umiejętności techniczne
- aparat gry
- pamięciowe opanowanie utworów
- zgodność z tekstem
- pilność i systematyczność pracy ucznia
- odporność psychiczna
- uczestniczenie ucznia w życiu szkoły i środowiska

Oceny klasyfikacyjne ustala się w stopniach, przy wykorzystaniu pomocniczej skali punktowej:

Ocena celująca (6) 25 punktów uczeń opanował materiał na daną klasę w sposób celujący, gra bezbłędnie technicznie i interesująco od strony muzycznej, aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska lokalnego.

Ocena bardzo dobra (5) 21 24 punkty uczeń opanował materiał danej klasy, gra bardzo dobrze pod względem technicznym, muzycznym i aparatomym, aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły.

Ocena dobra (4) 16 20 punktów uczeń opanował materiał danej klasy, gra poprawnie technicznie i muzycznie ale z małymi usterkami.

Ocena dostateczna (3) 13 15 punktów uczeń słabo opanował minimum programowe danej klasy, gra z niedociągnięciami technicznymi i muzycznymi.

Ocena dopuszczająca (2) 11 12 punktów uczeń nie opanował całego materiału danej klasy, gra z wyraźnymi brakami technicznymi i muzycznymi. Taka ocena uzyskana na koniec I semestru powinna być dla ucznia sygnałem alarmowym. Przy intensywnej pracy może i powinien nadrobić braki. Ocena ta uzyskana na egzaminie promocyjnym skutkuje skreśleniem z listy uczniów.

Ocena niedostateczna (1) do 10 punktów uczeń nie opanował materiału danej klasy i nie rokuje żadnych nadziei na dalszy rozwój techniczny i muzyczny.

Kryteria oceny uczniów w pewnej mierze powinny zależeć od możliwości słuchowych, manualnych, zdrowotnych i warunków domowych. Głównym celem oceny winno być

oddziaływanie wychowawcze, dlatego czasem warto podwyższyć ocenę uczniowi mniej zdolnemu, lecz pilniejszemu i robiącemu postępy, a obniżyć ocenę uczniowi uzdolnionemu, który nie pracuje systematycznie.

EFEKTY KSZTAŁCENIA NA KONIEC NAUKI W SZKOLE I STOPNIA

Uczeń:

- 1) szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów;
- 2) przestrzega zasad kultury, etyki i prawa autorskiego;
- 3) posiada wiedzę niezbędną do rozwijania gry na instrumencie i do świadomego uczestnictwa w życiu muzycznym;
- 4) zna i stosuje zasady dotyczące występów publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i stroju;
- 5) wykazuje wrażliwość artystyczną w kreatywnym realizowaniu zadań;
- 6) rozwija pasję muzyczną poprzez podejmowanie inicjatyw artystycznych;
- 7) publicznie prezentuje swoje dokonania;
- 8) podczas gry na instrumencie prawidłowo operuje aparatem gry;
- 9) czyta nuty ze zrozumieniem, potrafi wykonać a vista proste utwory muzyczne;
- 10) wykorzystuje wiedzę ogólnomuzyczną oraz umiejętności niezbędne do zrozumienia i wykonywania utworów;
- 11) świadomie wykorzystuje słuch muzyczny w działaniach praktycznych;
- 12) realizuje wskazówki wykonawcze ze zrozumieniem;
- 13) ocenia jakość wykonywanych zadań;
- 14) pracuje w zespole pod nadzorem osoby odpowiedzialnej za realizację projektu oraz bierze współodpowiedzialność za efekt tej pracy;
- 15) integruje się i współpracuje z członkami zespołu;
- 16) buduje relacje oparte na zaufaniu;
- 17) wykazuje się w działaniu aktywną postawą;
- 18) organizuje swoją indywidualną pracę;
- 19) systematycznie rozwija swoje umiejętności;
- 20) wykorzystuje technologię informacyjną i komunikacyjną;
- 21) przewiduje skutki podejmowanych działań;
- 22) jest przygotowany do kontynuowania nauki;
- 23) potrafi skutecznie radzić sobie ze stresem, w szczególności z tremą.

LITERATURA GITAROWA WYKORZYSTYWANA W PROCESIE NAUCZANIA

Poniższy wykaz literatury należy traktować jako propozycje do realizacji wybranych zagadnień z przedstawionych w tym programie. Zamieściliśmy przykładowy repertuar do wyboru w całym procesie nauczania w klasach I-VIII. Utwory, ćwiczenia lub etiudy powinny być dostosowane do umiejętności ucznia, umożliwiając mu utrwalenie wiedzy już zdobytej, a także wprowadzanie nowych elementów. Wykaz będzie systematycznie uzupełniany o nowe propozycje autorskie oraz najciekawsze publikacje ukazujące się na rynku muzycznym w kolejnych latach.

- J.Powroźniak – Szkoła gry na gitarze i gitarze hawajskiej - PWN
 J.Powroźniak – ABC gitary, czyli jak Hania na gitarze grać się nauczyła - PWN
 J.Powroźniak – Wybór etiud na gitarę - PWN
 J.Powroźniak – cykl „Grajmy na gitarze” – PWN
 J. Powroźniak – Studium techniki gitarowej
 J. Powroźniak – Pierwsze kroki gitarzysty
 J. Powroźniak – Skarbczyk gitarzysty
 J. Powroźniak – Moja gitara
 J. Powroźniak – Klasycy gitary
 J. Powroźniak – Studium techniki gitarowej
 J. Jirmal – Szkoła gry na kytaru
 J.S. Sagreras – Lecciones de Guitarra
 J. A. Muro – Basic pieces
 B. Kieliszewski – Gamy
 W. Goetze – Fortschreitende Tonstücke
 K. Sosiński – Materiały do nauki gry na gitarze – PWN
 T. Stachak – Gitara pierwsza klasa – Euterpe
 T. Stachak – Gitara ekstra klasa – Euterpe
 F. Wiczorek – Raczkuje z gitarą
 A. Krauzowicz – Metoda i nauka gry na gitarze tom I i II - Classical Guitar-Series Didactics
 A. Krauzowicz – Antologia gitary
 D. Kreidler – Szkoła na gitarę tom I i II - Schott
 J. Cardoso – Nauka i metoda techniki gitarowej - Professional Music Press
 R. Ziemiański – Repertuar początkującego gitarzysty - Akord Warszawa
 A. Krauzowicz – Metoda i nauka gry na gitarze - Classical Guitar-Series Didactics
 D. Kreidler – Szkoła na gitarę - Schott
 J. Cardoso – Nauka i metoda techniki gitarowej - Professional Music Press
 R. Ziemiański – Repertuar początkującego gitarzysty - Akord Warszawa
 S. Mroński – Łatwe utwory na gitarę
 F. Sor – Lessons op. 60
 S. Rak – Zbiór łatwych utworów
 A. Vinitski – Moja Gitara – Marcus
 A. Vinitsky – Etiudy na gitarę
 D. Aguado – Etiudy
 M. Giuliani – 120 Right Hand Studies op. 1
 F. Carulli – Elementary Guitar Method
 F. Carulli – 24 preludes op. 114
 F. Carulli – Miniatures op. 121, 211, 241, 246

M. Carcassi – Methode Complete pour Guitare
F. Molino – Methode pour La Guitare
F. Sor – Lecons progressives pour la Guitare op. 31
F. Sor – Progressives petit pieces pour la Guitare op. 44
F. Sor – Lessons op. 60
F. Sor – Etiudy op. 6
Sor-Coste – Metodo Completo
A. Eggers – Guitar-skole
W. Goetze – Tanzbuch fur alle Gitarrespieler
M. Langer – Łatwe utwory
L. Brouwer – Etudes simples
L. Brouwer – Nuevos Estudios Sencillos
H. Villa-Lobos – Preludia I Etiudy,
Łatwe sonatiny i wariacje na gitarę klasyczną – opr. B. J. Oberbek – PWM
J. Cardoso- Suite de los Mita I
M. Drożdżowski – Dźwiękiem malowane
M. Drożdżowski – Utwory dziecięce na gitarę
M. Drożdżowski – Etiudy na gitarę z. I
D. Aguado – Metodo Para Guitarra
M. Giuliani – Etiudy op. 100, 31, 51
M. Giuliani – Small pieces op. 50
M. Giuliani – Etiudy op. 48
M. Giuliani – 12 Waltzes op. 57
M. Giuliani – Sonatine op. 71 nr1
M. Carcassi – Methode Complete pour Guitare
M. Carcassi – Kaprysy 1-6 op. 26
F. Sor – Exercices op. 35
M. Carcassi – 25 Etiud op. 60
L. Legnani – Caprices op. 250
A. Carlevaro – Microestudios 1-8
A. Carlevaro – Ćwiczenia na lewą rękę
A. Carlevaro – Ćwiczenia na prawą rękę
J. S. Sagreras – Seria Didactica para Guitarra z. I do V
E. Pujol – Szkoła gry na sześciostrunnej gitarze
E. Pujol – Etiudy
G. Sanz – Petit Pieces
R de Visee – Petit Pieces
L. Roncalli – Petit Pieces
J. A. Losy – Pieces de guitare
L. Milan – VI Pavanas
G. A. Brescianello – Partiten fur Gitarre
A. Vivaldi – Koncerty C i D, Trio C i d
Stari španělští mistři – Kytarová Sóla
Aus Tabulaturen des 16. - !8, Jahrhunderts – Leichte Stücke Für Gitarre Oder Laute
The Classic Guitar Collection – Amsco
Klassiker Der Gitarre – VEB Deutscher Verlag
The Guitar Music of Spain vol 1 – Wise Publications/ Union Musicales Ediciones S.L.
Sonatiny i sonaty klasyczne na gitarę – PWM

Współczesne utwory oraz projekty autorskie uzupełniające powyższe zagadnienia.

GRA A VISTA

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

1. Sprawne wykonanie zapisu nutowego na instrumencie

Uczeń wykonuje na instrumencie dostosowane do jego możliwości utwory muzyczne bez uprzedniego ćwiczenia.

2. Łączenie wiedzy teoretycznej z umiejętnościami praktycznymi

Uczeń wykorzystuje w grze a vista podstawowe umiejętności w zakresie gry na instrumencie oraz wiedzę ogólnomuzyczną.

3. Samodzielne opracowywanie utworów

Uczeń samodzielnie przygotowuje i wykonuje dostosowane do jego możliwości utwory muzyczne.

4. Rozbudzanie zainteresowania literaturą muzyczną

Uczeń poznaje w sposób praktyczny literaturę muzyczną spoza bieżącego repertuaru.

5. Przygotowanie do gry zespołowej

Uczeń wykorzystuje umiejętność gry a vista w pracy zespołowej.

CELE KSZTAŁCENIA – PODSUMOWANIE

1. Sprawne wykonanie zapisu nutowego na instrumencie.

Sposoby realizacji celu:

- 1) W pierwszym roku nauczania uczeń realizuje prosty rytm utworu klaszcząc lub stukając.
- 2) Przed zagranieniem jednogłosowej linii melodycznej wskazane jest najpierw jej zaśpiewanie.
- 3) Korzystając ze wzroku i słuchu uczeń stara się grać melodię razem z nauczycielem.
- 4) Uczeń powinien umieć wskazać błędy, które popełnił w czasie wykonania utworu.

2. Łączenie wiedzy teoretycznej z umiejętnościami praktycznymi.

Sposoby realizacji celu:

- 1) Pod koniec II klasy uczeń powinien już zwracać uwagę na znaki przykluczowe.
- 2) Przed zagranieniem powinien zwrócić uwagę na metrum i rozłożenie akcentów w celu określenia właściwej pulsacji w utworze.
- 3) W przykładach może pojawić się już niejednorodny rytm np. punktowany ćwierćnuta z kropką i ósemka czy synkopa.
- 4) W III i IV klasie mogą pojawić się mieszane grupy rytmiczne złożone z ósemek i szesnastek, a także nieregularne jak triola ósemkowa.
- 5) Metrum parzyste i nieparzyste.
- 6) Zmiany pozycji na gryfie w obrębie I do V-tej.
- 7) Uczeń powinien umieć odczytać utwór dwugłosowy lub prosty trzygłosowy zawierający podstawowe dwudźwięki (pochody tercjowe lub sekstowe) lub trójdzźwięki (durowe lub mollowe).
- 8) Od VI klasy uczeń porusza się w skali instrumentu od I do XII progu – niezbędna jest umiejętność prawidłowej zmiany i określenia pozycji na instrumencie.
- 9) Orientacja o podstawowej budowie formalnej utworów: podział na frazy, zdania, okresy i części utworu.
- 10) Odczytanie i właściwa realizacja określeń dotyczących tempa, dynamiki, artykulacji, zmian agogicznych czy wykorzystania odpowiedniej techniki gitarowej.

3. Samodzielne opracowywanie utworów.

Sposoby realizacji celu:

- 1) Na dalszych etapach nauki uczeń powinien umieć samodzielnie rozczytać zadany utwór określając prawidłowo tonację, metrum, charakter i styl utworu.
- 2) Uczeń proponuje własną interpretację wskazując punkty kulminacyjne czy określając dynamikę lub sposoby artykulacji dla danych fragmentów utworu.
- 3) W problematycznych miejscach nauczyciel podpowiada prawidłowe rozwiązania zgodnie z obowiązującym kanonem charakterystycznym dla danej epoki i wyjaśnia różnice stylistyczne i czuwa nad doborem przez ucznia odpowiednich środków wyrazu.

4. Rozbudzanie zainteresowania literaturą muzyczną.

Sposoby realizacji celu:

- 1) Nauczyciel proponuje wysłuchanie różnych wersji danego utworu korzystając z Internetu: platform streamingowych jak np. Spotify, Deezer itp. lub Youtube lub z własnych zbiorów płytowych.
- 2) Zapoznaje z genezą powstawania niektórych utworów objaśniając ich miejsce i znaczenie dla historii i kultury muzycznej.
- 3) Proponuje szeroki repertuar z różnych epok, jak również najnowsze propozycje z literatury gitarowej powstałe specjalnie z przeznaczeniem dydaktycznym dla młodzieży.
- 4) Zachęca ucznia do wyrażania własnej opinii dotyczącej poznawanych utworów.

5. Przygotowanie do gry zespołowej.

Sposoby realizacji celu:

- 1) Wykonywanie przez uczniów na instrumencie wspólnie z nauczycielem lub innymi członkami zespołu utworów a'vista dostosowanych do ich możliwości.
- 2) Propozycje samodzielnego przygotowania utworu do wspólnego wykonania z nauczycielem lub innymi kolegami.
- 3) Współdziałanie i nawiązywanie poprawnych relacji z innymi członkami zespołu.
- 4) Budzenie poczucia odpowiedzialności za swoje działania mające wpływ na osiągnięcie sukcesu całej grupy.